

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES (ECONOMICS)
EXAMINATION: DECEMBER – 2025
SECOND SEMESTER

Subject: Economic Thoughts of Mahatma Gandhi (ECOMJC-204)

Date: 17/12/2025

Total marks: 30

Time: 10.00 am to 11.30 pm

Instructions: 1) Attempt all Questions as per the Instructions.

2) Figures to the right indicate full marks.

3) Answer should be precise and to the point.

- Q. 1) Answer any ONE of the following questions in 500 words. (1X15 marks) (15)**
1) Describe Mahatma Gandhi's early life and education
2) Explain the key characteristics of a non-violent economy in Mahatma Gandhi's View
- Q. 2) Answer any ONE of the following questions in 300 words. (1X10 marks) (10)**
1) Discuss Mahatma Gandhi's views on labour and trade unions.
2) Elaborate on Mahatma Gandhi's doctrine of trusteeship
- Q. 3) Answer any ONE of the following questions in 100 words. (1X5 marks) (05)**
i) What is decentralized development?
ii) What is Khadi industries

मराठी रूपांतर

सूचना : १) दिलेल्या सूचनेनुसार सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

२) उजवीकडील तक्त्यातील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

३) उत्तरे अचूक आणि मुद्देसुद असावे.

- प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर ५०० शब्दांमध्ये लिहा. (१ X १५) (१५)**
१) महात्मा गांधींचे सुरुवातीचे जीवन आणि शिक्षण यांचे वर्णन करा.
२) महात्मा गांधींच्या दृष्टिकोनातून अहिंसक अर्थव्यवस्थेची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा
- प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर ३०० शब्दांमध्ये लिहा. (१ X १०) (१०)**
१) कामगार आणि कामगार संघटनांबद्दल महात्मा गांधींचे विचार चर्चा करा.
२) महात्मा गांधींच्या विश्वस्ततेच्या सिद्धांताचे सखोल वर्णन करा
- प्र. ३) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर १०० शब्दांमध्ये लिहा. (१ X ०५) (०५)**
अ) विकेंद्रित विकास म्हणजे काय?
ब) खादी उद्योग म्हणजे काय?